

Ebongiseli oyo epesaka mosala: Fond Mondriaan

Mikolo ya bokutani na bapanzi sango: 17 avril 2024 - 19 avril 2024

Mikolo ya kolakisa mosala ya ntoki : 20 avril 2024 - 24 novembre 2024

Esika: Pavillon Rietveld, Giardini di Venezia, Venise na Cube ya pembe, na Lusanga, RDC

Site ya internet: www.dutch-pavilion.com

The Judgement of the White Cube, CATPC, 2023, image Jurgen Lisse.

MAKAMBO YA SIKA MPO NA BAPANZI-NSANGO

Likabo ya Pavillon ya Pays-Bas na La Biennale ya Venezia 2024

Mpo na bosangani ya Pays-Bas na 60e Likita ya mokili mobimba mpo na misala ya ntoki ya Biennale ya Venezia, lisanga ya Cercle d'Art des Travailleurs de Plantation Congolaise (CATPC) – na boyokani ya artiste Renzo Martens na mokambi ya bilakiseli Hicham Khalidi - bako lakisa misala ya sika ya ntoki lokola eteni ya elaka na bango oyo ezali kosalama mpo na bilanga ya Lusanga mpo ekangwama, ezonga ya sika mpe ekoma bazamba esantu, mpe lisusu elaka na bango na mosala monene ya bolamuki ya molimo, ya bizaleli malamumu mpe ya nkita. Mosala ya ntoki yango ekolakisama kobanda Mokolo ya 20 Aprili 2024 kino mokolo ya Mokolo ya 24 Novembre 2024 na Pavillon Rietveld na Venise (IT) mpe mbala moko na White Cube na Lusanga (RDC).

Na Bosangisi White Cube (Cube ya pembe) – oyo esalemaki liboso na Martens na CATPC – na Lusanga elongo na Pavillon Rietveld na Venise, lisanga ya bato ezali komitia na esika moko, na Pavillon Rietveld na Venise, oyo CATPC emoni lokola litambe na bango ya sima. Ezali bongo

Pona ba bilakiseli ya Venise pe ya Lusanga, CATPC ekozwa mabele ya bazamba ya nsuka oyo etikala zingazinga ya elanga mpo na kosala ba misala ya ntóki ya sika, oyo na nsima ekotondisama na biloko ya liboso oyo ebima na elanga. Ced'art Tamasala, na kombo ya CATPC: «Eyema moko na moko ememi mbuma oyo ekozongisa zamba mosantu. Na nsuka kosala lokola ba nzela, mayemi oyo bikopesa nzela na avenire ya bosembo mpo na bato banso, mpe ekopesa biso makoki ya kozwa lisusu mabele oyo bayibaki biso, kozongisa bazamba na yango mpe koyamba zamba mosantu oyo ekonami nsima ya kolona..»

Balot; elilingi ya moto ya mayele ya kosakola makambo ekoya oyo ezali komonisa mokonzi moko ya basoda ya Belgique, Maximilien Balot, 1931

Na kozelaka bilakiseli ya mbala moko na Venise mpe na Lusanga, CATPC ezali kosenga bozongi ya ntango moke ya Balot. Balot ezali ekeko oyo bazalaki kotalela lokola eloko ya bosantu mpo na bato ya mboka na bango mpe basalaki yango mpo na kobatela bango na boyangeli ya bilanga. CATPC endimi ete bozongisi équilibre pe bobongisi makambo ya kozanga bosembo esalema kala ekosalema tango ekeko wana eko zonga. Eyema yango ezali na kati ya liboke ya Musée ya Beaux-Arts ya Virginie (VMFA). Ekipi ya bato ya mayele mpe VMFA bazali sika na boyokani mpo na kodefisa ekeko yango.

Engebene CATPC, esengeli koyeba ete ba ndako ya kobomba biloko ya kala mingi ya mikili ya Mpótó etongamaki mpe epesamaki mosolo na yango na mosolo oyo mowutaki na bilanga. Bandimi ete sikawa ezali ntango mpo na ba ndako ya kobomba biloko ya kala mpe biteyelo ya mosala ya ntóki na mokili mobimba ya Mpótó mpo na kosunga boyokani mpe kosala na molende na batu ya mboka ntango bazali kozongisa mabele na bango mpe kozongisa mpe kozongisa boyokani na bazamba na bango ya mosantu. Soki bazongisi ekeko ya Balot na Lusanga – ata mpo na mwa ntango moke – lingomba na bango ekolendisama mingi.

Esambiselo ya Cube ya pembe

Na filme ya suka ya CATPC, oyo ebimi naino te, oyo ebengami The Judgement of the White Cube, Cube ya pembe - elongo na ba cubes ya pembe nyonso - ekangami pe esambisami. Na tango asambisami liboso ya bato nyonso, bakatelaki Cube ya pembe etumbu ya kosenga bolimbisi mpe kozongisa Balot, ekeko ya bankoko.

Ced'art Tamasala: «Tolingi ete mosala ya kolona mbuma (kakao to mafuta ya mbila) oyo bato basalaka ebongwana, elongwa na bosoto ya mbindo mpe ekóma misala mpo na kobongisa. Nzela ya kolakisa mpe kobimisa makanisi na biso na mbuma oyo tobimisi, epesi biso –CATPC– likoki ya kosomba lisusu mabele oyo babotolaki biso, kozongisa lisusu zamba mosantu mpe kosala ete bato ná biloko oyo Nzambe akelá bázala na kimya.»

Martens na Khalidi bapesaki likanisi ya kosangisa CATPC na bokoti ya Pays-Bas na Biennale ya Venise 2024. Bakosalela bokoti hollandaise pona bolakisi epayi ya CATPC pe bako sala na

catalogue logique oyo ezali sima ya liponi oyo. Bokoti ya Pays-Bas epesameli na Fonds Mondriyaan.

Mpo na koyeba makambo mingi, bilili mpe biografi ya bomoi ya bato, tosengi okende na dutch-pavilion.com.

Banotes ya Bakomi

CATPC na Renzo Martens

Cercle d'Art des Travailleurs de Plantation Congolaise (CATPC) ezali lisanga pe esika bofandi ya Lusanga (RDC). Lusanga ezali esika ya elanga ya liboso mpenza ya compagnie anglo-hollandaise Unilever. Lelo oyo, mabele mpe biloko oyo ezali zingazinga ya Lusanga - oyo kala ezalaki ba bazamba ya mikili ya molunge oyo ezalaki na bozui mingi - ezali lisusu na makoki te ya kobatela bato oyo bafandaka na bisika yango. Mpo na CATPC, tango ekoki mpo ete basali ya bilanga bazwa bandako ya kobomba biloko ya kala oyo etongamaki na matomba oyo ewutaki na bilanga mpe na bitulukuku ya bato ekoma ya bango.

Na 2017, CATPC na Renzo Martens bafungolaki White Cube (Cube ya pembe), ndako ya kobomba biloko ya kala na Lusanga. Batongaki mpe eteyelo, atelier, kuku mpe esika ya koyangana mpo na lingomba. Ezali awa nde basangani ya CATPC basalaka misala ya ntóki oyo bamonisi yango na bandako ya kobomba biloko ya kala mpe na bibongiseli minene na mokili mobimba. Na mosolo oyo ewuti na mayele na bango, basilá kosomba 200 hectares ya mabele ya bilanga mpe bazali sikawa kobongola yango na bazamba ya bilanga oyo ezali na biloko ndenge na ndenge ya bomoi.

Ba membre ya CATPC : Djonga Bismar, Alphonse Bukumba, Irène Kanga, Muyaka Kapasa, Matthieu Kasiana, Jean Kawata, Huguette Kilembi, Mbuku Kimpala, Athanas Kindendi, Anti Leba, Charles Leba, Philomène Lembusa, Richard Leta, Jérémie Mabilia, Plamedi Makongote, Blaise Mandefu , Daniel Manenga, Mira Meya, Emery Muhamba, Tantine Mukundu, Olele Mulela, Daniel Muvunzi, , Alvers Tamasala, Ced'art Tamasala. Mokambi ya CATPC ezali René Ngongo.

Balot

Viol ya Kafuchi, na 1931 ya lokumu ya ekólo Pende, ebimisaki botomboki ya ba Pende mpo na koboya bokotisi batu na mosala na makasi. Na tango ya botomboki wana, bakataki motó mpe na biteni-biteni nzoto na ya Maximilien Balot oyo azalaki mokambi ya bokonzi ya bakolonia atindamaki na boyangeli ya bokonzi ya bakolonia ya Belgique. Kozongisa mabe ya mampiga ya bakonzi ya bakolonia esalemaki na lombangu mpe na mobulu. Ekeko ya bankóko, oyo esalemi na mbula oyo Balot akufaki, oyo ezali komonisa mokonzi moko ya basoada ya Belgique, Maximilien Balot, ezalaki eloko moko ya nguya oyo ezalaki na mokano ya kosalela elimo ya nkanda ya Maximilian Balot mpo na kosalisa bato ya Pende. Babombaki yango tii na 1972, ntango batekaki yango na moto moko ya mayele ya Amerika oyo na nsima atekaki yango na Virginia Museum of Fine Arts (VMFA) na Richmond, na etúká ya Virginie.

Pona Biennale ya Venise, CATPC esengaki VMFA edefisa ye ekeko yango mpo na mwa ntango. Posa ya bato ya mboka eza ete ekeko ya Balot ekende na Lusanga pona komonisa: «libula ya bato nyonso oyo ezali na mokili mobimba». « tozolikya ete lisengi yango ekondimama na VMFA pe ekeko ekotyama na White Cube (Cube blanc) ya Lusanga esika ekozongisama na molulu na esika na yango ya malamumu kati na bato minene ya etuka, bakambi ya bonkoko, basali ya bilanga ya kala mpe ya sika, bana, basi, mibali mpe banyama.»

Renzo Martens na Hicham Khalidi

Fond Mondriaan ebengisi artiste hollandais Renzo Martens na mokambi ya bilakiseli oyo azali moto ya Pays-Bas mpe moto ya Maroc Hicham Khalidi, mpo na kosala mpe kokanisa elongo na proposition ya pavillon hollandais ya Biennale ya Venise ya 2024. Libaku wana ezalaki, na ndambo, na mosala molai mpe ya kowumela ya Martens na CATPC uta ebandeli na yango. Martens mpe Khalidi, oyo babengaki bango, balukaki ndenge oyo CATPC ekokaki komimonisa pe kosala na pavillon ya ekolo na Venise.

Pona Martens, likambo yango ezali na ntina mingi mpamba te ye pe akanisi ete bituluku lokola oyo nde babimisaki mbongo oyo esalisi pona kotonga ba ndako ya kobomba biloko ya kala mpe ba institutions culturelles mingi ya mikili ya poto etongami. «Tosengeli koyoka bango mpe koyekola na mayemi na bango.»

Bobele na ntango yango, CATPC eyei na bosukisi ete ntango ekoki mpo na bango ya kotika lolenge na bango ya kosala musala ya kala. Nsima ya kokanisa mingi, basangani ya etuluku, elongo na Martens mpe Khalidi, bazwaki ekateli ete mokano ya CATPC mpo na kozwa lipanda ekoki te kokokisama kozanga bonsomi ya makanisi ya Martens.

Na yango, Martens aponi kosala mpo na bolamu ya bato nyonso, nzokande Khalidi alingi kozala moyokanisi kati na mbongwana yango. Bango nyonso, bazali na elikia ya kosunga mokano ya CATPC ya koloba na makasi nyonso na ntina ya lisanga ya mokili ya misala ya ntóki na boyangeli ya bilanga oyo ebebisaki mpe ezali kokoba kobebisa bato ya mboka mpe bituluku ya République démocratique ya Congo mpe libanda.

Martens na Khalidi bazali na mokano ya kosalisa na kobongola makanisi ya CATPC mpe lolenge na yango ya kotalela makambo ya bosantu na kati ya misala ya ntóki mpe ya bilanga ya zamba pona kofungola eleko ya sika nsima ya kolona bilanga. Na koleka, bazali na elikia ya kotombola bitumba ya CATPC mpo na kozongisa makambo ya kala ya bonkoko na bango, mpo na kosenga esika na bango na masolo ya mikolo oyo, na ntina ya makoki ya biteyelo ya mosala ya ntóki ya mikili ya Mpoto mpo na kozala bisika ya kopesa biyano, kobongisa, to kobikisa, mpe kozongisa mabele na yango ya mosantu mpo ete ekoka kozala mpe kokola lokola etuluku.

Fond Mondriaan

Fond Mondriaan, oyo ezali fond ya Leta mpo na kolendisa bato na misala ya ntóki mpe na biloko ya bonkoko, ezali na mokumba ya lisungi ya Pays-Bas na Likita ya mokili mobimba mpo na misala ya ntóki ya Biennale ya Venezia. Mosolo ya botalisi yango ewuti na mosolo oyo Fond Mondriaan ezwaka na Ministère ya Education, Culture pe Science.